

DERSİM
KONGRESİNE
DOĞRU...

DERSİM
Meclisi - Avrupa
Mısletê Dêsimi

Dersim Kongresi Sözleşme Taslağı

Dersim Kongresi Çalışmaları

08-10.12.2017 tarihinde Weinheim’da biraraya gelen Dersim Meclisi Genel Kurul’u ön hazırlıkları tamamlanmış olan ve aşağıda sunacağımız Dersim Kongresi Sözleşme Taslağı’na son şeklini verdi. Belirlenen Kongre Örgütleme Komisyonu ile kongre çalışmalarının ilk adımı da atıldı. Kongre tarihi olarak Kasım 2018 belirlendi.

Bu amaçla konferanslar, tanıtım panelleri ve Avrupa, Dersim ile Türkiye’de sivil toplum örgütleri, akademisyenler, belediyeler, milletvekilleri, Dersim’in ileri gelenleriyle birebir görüşmeler yapacak olan heyetler saptandı.

Dersim Meclisi çalışmalarına ilgi duyan, katkı sunmak isteyen dostlarımızdan ricamız kendilerinin Dersim Kongresi’ne öngördükleri şahısların iletişim bilgilerini meclisin dersimmeclisi@gmail.com e-mail adresine göndermeleridir.

Saygı ve sevgilerimizle...

28.12.2017

Dersim Meclisi – Dersim Kongresi Örgütleme Komisyonu

Dersim Kongresi Sözleşme Taslağı

Giriş

Dersim toplumu bütün diğer toplumlar gibi son yüzyılda her açıdan çok büyük değişimler yaşadı. Dersim toplumundaki bu değişim, dönüşüm ve başkalaşım, diğer pek çok topluma benzer normal bir toplumsal gelişme ve ilerleme seyri izlemedi. Sanayileşme ve kırdan kente doğru başlayan göç ve bu göçün yarattığı görece normal değişimleri dışta tutacak olursak, farklı biçim ve düzeylerdeki diğer bütün değişimler tümüyle egemen devletlerin/iktidarların ve yakınlarındaki daha güçlü toplumların inançsal, dilsel, kültürel, politik zoru, uyguladıkları ve sistematik olarak sürdürülen asimilasyon çabımları neticesinde gerçekleştirildi.

Dersim, Osmanlı ve Cumhuriyet tarihi boyunca hep "halledilmesi gereken" bir sorun, sökülüp atılması aciliyet arzeden bir "çıban" olarak görüldü. İnanç/iqrar, dil, tarih, kültür, etnik mensubiyet ve her boyutta biteviye bir asimilasyon sürecinin hedefi haline getirildi. Altmışlı yıllarda ve sonrasında Dersim coğrafyasını mesken edinen siyasi grup ve çevreler ise Dersim toplumunun özgünlüğünü göremediler. Dersim toplumunun tarihini, etnik-kültürel kimliğini, dilini çevre halklarının tarihine, etnik-kültürel

kimliklerine ve diline tabi kılarak ele aldılar. Yüzyıllar boyu inanç eksenine dayalı bir iç bütünsellik arzeden ve çevre toplumlumlarınkinden tamamen farklı toplumsal değerler horlandı, ciddiye alınmadı ve esasta "medeniyet" dışı gerıcılık olarak lanse edildi.

Osmanlı'dan Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar, dönem dönem küçölerek de olsa Dersim otonom/özerk bir statüye sahip idi. Bunun iki boyutu ve kaynağı vardı. Birincisi, Osmanlı İmparatorluğu'nun örgütlenme sisteminden, ikincisi de Dersim'in kendi kendini yönetme ve "kendini yönetirmeme" kararlılığı ve ısrarından besleniyordu. Bir devleti yoktu. Yazılı bir anayasası ve ceza yasaları yoktu. Seçilmiş politik temsilcileri de yoktu. Bütün bu kavram ve kategorilerden daha yalın, daha doğal, daha inandırıcı ve de daha gerçek manevi bağları vardı. Bu bağları formüle eden ritüelleri ve sembolleri vardı. Raa Haq (talip-rayver-pir sistemi) ve bunun "cem-camat" uygulamaları, yani Raa Haq inanç bütünselliğine dayanan gerçek manada bir "toplumsal sözleşme"ye sahiplerdi. Dersimliler, "Tertele" / Soykırım günlerine kadar ısrarla bunu korumaya, yaşatmaya ve kendi kaderini kendileri belirlemeye çabalamışlar.

'38 Soykırımı, Dersim ülküsünün anahtarını yitirdiği, iç hukukunun dumura uğratıldığı milattır. Sonraki yıllarda Dersimli kendi adına söz söyleme

hakkından men edilmiş, iç ve uluslararası hukukun dışına itilen bir toplum durumuna getirilmiştir. Dersim Kongresi, Dersimli kimliği ekseninde kendisini tanımlayan Dersim toplumunun kendi adına karar verme, toplumun yerel ve uluslararası mecralarda temsil ihtiyacına cevap olmak için biraraya gelmektedir.

Dersim Kongresi'nin Amaç ve Hedefleri:

1. Dersim Kongresi, bir bütün olarak Dersim toplumunun temsiliyetini hedefler. Bu özelliğiyle örgüt ve partiler üstü bir oluşumdur. Çağımızdaki her toplum gibi Dersim toplumu da kendi içinde değişik etnik, dilsel, inançsal, siyasal farklılıklar barındırır. Bu farklı toplumsal kesimlerin oluşturduğu her kuruluş/oluşum (siyasi partiler, inanç kurumları, sivil toplum örgütleri, mesleki birlikler vs.) Kongre Çerçeve Sözleşmesi ve Tüzüğü'nü onaylaması koşuluyla Dersim Kongresi'nin bileşenidir. Dersim Kongresi örgütler üstü bir kurum olup örgütler arası iç çatışmalardan uzak durur. Sivil bir girişim olarak hiç bir politik görüş ya da grubun denetiminde değildir. Dersim Kongresi, bileşeni olan ve tüzel kişiliğe sahip kurumların iç işleyişine müdahale etmez.

Kongre Sözleşmesi'ne bağılı kalarak bunlarla ilişkiyi Kongre Tüzüğü kuralları çerçevesinde yürütür.

2. Dersim Kongresi, Dersim'i sadece bugünkü "Tunceli ili" sınırları ile özdeş olan coğrafi bir bölge olarak algılamaz. Dersim Kongresi'nin temsil etmeyi öngördüğü toprak parçası, defalarca sınırları değıştirilmesine rağmen tarihi Dersim coğrafyasıdır.
3. Kendisini Dersimli olarak hisseden, „diğeri“ diye tanımladığı toplumların dışında Dersimli kimliğinde buluşan toplumsal kümeler/gruplar ve bireyler Dersim Kongresi'nin sosyal tabanını oluşturur. Dersimlilik, kendisini etnik inançsal ve kültürel olarak farklı tanımlayan, Dersim coğrafyasıyla herhangi bir şekilde bağı olan ve duygudaşlık ortaklığı bulunan herkesin buluşabildiği bir kimlik tanımlamasıdır. Dersimli kimliği, bu kimlikle kendisini ifade eden sosyal kümelerin, etnik ve inanç kimliklerini asimile yoluyla potasında eriten bir üst kimlik değıil, tam tersine, bunların Dersim coğrafyasında kendisini farklı

tanımlamaya devam edebilmelerinin teminatıdır.

4. Dersim Kongresi Dersim’de konuşulan bütün dillerin özgürce kullanılmasını savunur. UNESCO tarafından kaybolma tehlikesi altında olan diller arasında sayılan Zazaki/Kırmancki/Dımılki’ye pozitif ayrımcılık uygulanmasını benimser.
5. Dersim Kongresi komşu halklarla karşılıklı saygı temelinde barış içinde yaşamaya özel önem verir, komşu halkların demokratik temsil kurumlarıyla birlikte çalışmak için çaba sarfeder. Bölge halkları arasında birbirini karşılıklı tanımaya ve hak eşitliğine dayalı ilişki geliştirmenin yollarını arar. Kimden kaynaklanırsa kaynaklansın, ırkçılık, milliyetçilik ve dini bağnazlık zehiriyle bölge halklarını birbirine karşı kışkırtılmasına ve kırdırılmasına karşı durur.
6. Dersim Kongresi, toplum yaşamını çağdaş seküler normlara göre şekillenmesini benimser.

7. Dersim Kongresi şiddeti ve savaşı prensip olarak red eder. Dersim sorununu ve Dersimlilerin temsiliyet meselesini uluslararası hukukun normları çerçevesinde gündeme getirmeyi ve çözüme ulaştırmayı esas alır. Uluslararası hukukun ihlali sonucu Dersim'e yönelen her tehdit ve saldırıya karşı Dersim toplumunun nefsi müdafa hakkını kullanmasını meşru görür. Dersim Meclis Girişimi'nin Zwingenberg Sonuç Bildirgesi'nde (19-20 Şubat 2016) Dersim'deki somut duruma ilişkin yaptığı aşağıdaki tespitin önemine vurgu yapar:

"İçinde bulunduğumuz konjonktürde şiddetin her türlü, varlık yokluk meselesi ile cebelleşen, Dersim ve Dersimliler'in zararınadır. Dersim toplumu, kendisini kuşatan şiddet/savaş sarmalında boğulup yok edilme tehlikesi ile yüz yüzedir. Toplumumuzun daha fazla şiddet ve savaş ortamını kaldıracabilecek mecali kalmamıştır. Bu nedenle silahlanmaya, şiddetin örgütlenmesine hayır diyor, başta Dersim ve bölgemiz olmak üzere çeşitli coğrafyalarda sürdürülen savaşların son bulmasını istiyoruz."

8. Dersimliler, atalarından kendilerine yadigar kalan Dersim coğrafyasına „Hardo Dewres“

tanımlamasıyla „kutsallık“ addederler. Dersim Kongresi, Osmanlı İmparatorluğu döneminde başlayıp, Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından devam ettirilen Dersim coğrafyasını Dersimlilerden arındırma, yaşanmaz bir bölge haline getirme politikasına karşı çıkar. Devlet tarafından gündeme getirilen baraj projelerini, doğaya ve onun bir parçası olan canlılara zarar verici metotlarla yeraltı madeni arama girişimlerini, orman yangınlarını vb. ekolojik tahribata neden olan, doğamızın tahribatını ve tarihi doğal kültür mirasımızın yok edilmesini hedefleyen pratikleri kabuledilemez saldırılar olarak değerlendirir. Dersim’in bütün yeraltı ve yerüstü zenginlik kaynakları tarihi toplumsal ve doğal mirasımızın bir parçasıdır. Dünya kültürel mirasının da bir parçası olan Dersim coğrafyasının hiç bir gerekçeyle suistimal edilmesine müsamaha gösterilemez.

9. Dersim’in yaşanılır bir bölge olarak yeniden inşası, bu inşaa için zaruri olan ekonomik ve yerleşim projelerinin üretilmesi, hayata geçirilmesi için fonlar oluşturulması Dersim Kongresi’nin öncelikli görevleri ararsındadır.

10.Dersim toplumu günümüzde bir nevi diaspora toplumu haline getirilmiştir. Türkiye ve Avrupa başta olmak üzere dünyanın dört bir yanına dağılmış Dersim kökenli nüfus, Dersim coğrafyasında yaşayan nüfustan kat be kat fazladır. Diasporada yaşayan yeni kuşak Dersimliler giderek köken ve kültürel mirasından koparak, içinde sosyalleştikleri hakim kültürel kimliklere adapte olmaya açık hale gelmektedirler. Kökeninden ve kültüründen kopuş, Dersimliler arasındaki ruhi şekillenme ortaklığının bozulmasına, bir kaç kuşak sonra da yok olmasına neden olacaktır. Dersim Kongresi, diasporadaki Dersim toplumunu, atalarının yurdu „*Hardo Dewres*“ Dersim’in tarihi kollektif hafızasıyla buluşturmaya gayret ederek, Dersimlilerin „biz“ olmasını sağlayacak kolektif bilincin gelişmesi için çalışmalar yürütür.

11.Tarihsel Dersim kimliğinin yeniden kurulmasının kaderi Dersim Fikriyatı ve Dersim Meclisi’nin güçlenmesine bağlıdır. Bu farkındalıkla uzun vadeli ve adım adım ilerleyecek çalışmalara son derece ihtiyaç vardır. Önümüzdeki sürecin bu yöne doğru evrilmesi, Dersimlilerin kaderini belirleyici bir rol oynayacaktır.

12.Dersim Kongresi, başta İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi olmak üzere; kadın, çocuk, işçi, çevre, hayvan, iklim, vb. hakları önceleyen ve koruyan uluslararası sözleşmeleri kabul eder.

13.Dersimlilerin temsiliyet hakkını kazanması, yerel ve özerk yapısına kavuşması, özgün yapısını koruması; kısacası kendi geleceklerini kendilerinin belirleyebilmesi için bir araya gelmeleri hayati önem taşıyor. Bunun için, temsiliyet hakkını kazandıracak, hayata geçirecek; dolayısıyla Dersim ve Dersimlilerin geleceği konusunda söz ve karar mercii olabilecek bir "Dersim Kongresi"nin gerçekleşmesi ana hedefimizdir.

9 Aralık 2017

Dersim Meclisi – Dersim Kongresi Örgütleme Komitesi